

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย โดยวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้เป็นแหล่งการศึกษาวิชาชีพระดับสูง ทั้งนี้ได้หมายความว่าจะรับผิดชอบเพียงความเจริญก้าวหน้าทางค่านิยมปัญญาของนิสิตนักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว หากจะรวมถึงการพัฒนาทางด้านศีลธรรม จิตใจ ตลอดจนพัฒนาการทางสังคมอีกด้วย งานต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนแล้ว ยังมีงานทางด้านกิจกรรมนักศึกษา สวัสดิการ และบริการต่าง ๆ ที่สถาบันจัดให้นักศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้นนั้น เป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งมักจะเรียกกันว่างานกิจการนักศึกษา และในแต่ละสถาบันจะมีผู้บริหารกิจการนักศึกษา 1 คนรับผิดชอบงานของฝ่ายนี้ การที่จะศึกษาถึงภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษานั้น จำเป็นต้องศึกษาลักษณะโครงสร้างและขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาทั้งหมดเสียก่อน ดังนั้นในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป งานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู ภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

งานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป

งานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้นนับว่าเป็นงานสำคัญด้านหนึ่ง ซึ่งโดยปกติสถาบันอุดมศึกษามักจะมีผู้บริหารกิจการนักศึกษาคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับตำแหน่งผู้บริหาร

ไพฑูริย์ สีนลารักษ์, "ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา," ใน คู่มืออาจารย์ การเรียนการสอน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 11.

กิจการนักศึกษานี้ได้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันออกไป เช่นในสหรัฐอเมริกาได้มีการเรียกตำแหน่งผู้บริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาประเภทวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแตกต่างกันตามความนิยมของแต่ละสถาบัน บางแห่งเรียกว่า "Dean of Student Affairs"¹ บางแห่งเรียกว่า "Director of Student Affairs"² และที่นิยมใช้กันแพร่หลายที่สุดคือ ประมาณร้อยละ 75 ของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา เรียกว่า "Dean of Student"³ นอกจากนี้ในสถาบันใหญ่ ๆ ก็มีการตั้ง "Vice President for Student Affairs"⁴ เป็นผู้บริหารกิจการนักศึกษา สำหรับในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ว่าจะเรียกว่า รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต และรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

ผู้บริหารกิจการนักศึกษา เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนานักศึกษา ซึ่งในต่างประเทศได้มีการให้ความสำคัญกับตำแหน่งนี้เป็นอันมาก และได้มีการก่อตั้งสมาคมผู้บริหารกิจการนักศึกษาขึ้นหลายแห่ง จากการสำรวจสภาพภาพของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1975 พบว่า ผู้บริหารกิจการนักศึกษาร้อยละ 70 เข้าร่วมสมาคมวิชาชีพเหล่านี้⁵

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education, 3d.ed. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1973), p. 166.

² Ibid.

³ Phillip A. Tripp, "Student Personnel Administration," in Handbook of College and University Administration: Academic, Edited by Asa S. Knowles (New York: McGraw-Hill book Co., 1970), p. 7-6.

⁴ Ibid.

⁵ Jame A. Rhatigan and A.E. Crawford, "Professional Development Preferences of Student Affairs Administrators," NASPA Journal 15 (Winter 1978): 45-47.

ความหมายของงานกิจการนักศึกษา

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาว่า คือการให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาทั้ง เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษา การบริการและสวัสดิการของนักศึกษา เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การจัดหางาน บริการหอพัก และการให้คำปรึกษาแก่องค์กรนักศึกษา¹

ราล์ฟ อี. เบอร์ดี (Ralph E. Berdie) กล่าวถึงงานกิจการนักศึกษาว่า เป็นงานที่ประยุกต์ความรู้และหลักการทางด้านการอุดมศึกษา ซึ่งผสมผสานกับวิชาการทางสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ โดยเฉพะอย่างยิ่งจิตวิทยาและสังคมวิทยา มาใช้กับการอุดมศึกษา²

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษาว่า คืองานรับผิดชอบเต็มมหาวิทยาลัย ครอบคลุมภายใต้รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา หรือคณบดีนักศึกษาคือเป็นผู้อำนวยการความสะอาด ประสานงาน และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีพัฒนาการและมีชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข³

กล่าวโดยสรุป งานกิจการนักศึกษาคือ การจัดสวัสดิการ การให้บริการ และการควบคุมดูแล ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อนักศึกษา โดยคำนึงถึงหลักวิชาการทางการอุดมศึกษา ทั้งนี้จะมีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา หรือที่เรียกอย่างอื่นในลักษณะงานเดียวกันเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้งานดังกล่าวเป็นไปเพื่อการพัฒนานักศึกษาให้ชีวิตอยู่ในสถาบันและสังคมได้อย่างสงบสุข

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education, 3d ed., p. 563.

² วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, "การบริหารบุคลากรนิสิตนักศึกษา," เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบุคลากรนิสิตนักศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522, หน้า 1, อ้างจาก Ralph E. Berdie, "Student Personnel Work: Definition and Redefinition," College Student Personnel, Edited by Laurine E. Fitzgerald, Walter F. Johnson and William Norris (Boston: Houghton Mifflin Company, 1970), p. 12.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

ปรัชญางานกิจการนักศึกษา

การบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาที่ใ้กำหนดทิศทางเ็นนํ้าไปสู่การปฏิบัติ สำหรับปรัชญาของการบริหารกิจการศึกษานั้น ได้มีผู้กำหนดไว้หลายลักษณะ เช่น

อี.จี. วิลเลียมสัน (E.G. Williamson) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษาว่า การให้บริการที่จะสนองความต้องการของนักศึกษานั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาระดับชั้นสูงนั้นจะต้องพยายามให้เริ่มได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน
2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคนด้วย
3. การศึกษาเฉพาะในห้องเรียนไม่เป็นการเพียงพอ บริการและสวัสดิการต่าง ๆ เช่น หองสมุด หองปฏิบัติการ กิจกรรมทางวิชาการและสังคม ตลอดจนการบริการความสะดวกสบายต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา ล้วนมีความสำคัญในการให้การศึกษทั้งสิ้น
4. บรรยากาศของประชาธิปไตย และบรรยากาศทางวิชาการ เป็นสิ่งจำเป็น และมีคุณภาพมากกว่าการใช้อำนาจ
5. สังคมมนุษย์ไม่คงที่ และธรรมชาติของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา วิทยาการสมัยใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ การบริการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง และให้สนองกับความต้องการของนักศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ในปัจจุบัน¹

¹ E.G. Williamson, Student Personnel Service in Colleges and University (New York: McGraw-Hill Book Co., 1961), p. 3.

สภาการศึกษาเพื่ออเมริกา (American Council Education) ได้กำหนด
ปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษา ซึ่งมีหลักสำคัญอยู่ 4 ประการ

1. นักศึกษาแต่ละคนควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นบุคคลทั้งหมด โดยพึงเล็ง
ถึงแง่มุมแห่งการพัฒนาของเขาทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ทางกาย ทางสังคม ทางอารมณ์ ทางจิต ตลอดจน
จนทางสติปัญญา

2. นักศึกษาแต่ละคนควรได้รับการยอมรับว่ามีความเป็นเอกลักษณ์ในตนเอง
และควรทำงานภายในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญหนึ่ง

3. สิ่งแวดล้อมทั้งหมดของนักศึกษาเป็นเรื่องของการศึกษา และควรนำมาใช้
ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางพัฒนาการอย่างสูงสุด

4. ความรับผิดชอบหลักของความเจริญเติบโตในเรื่องส่วนตัว และสังคมของ
นักศึกษาขึ้นอยู่กับเขา และคุณสมบัติของเขาเอง

ทีโอดอร์ เค. มิลเลอร์ และ จูดีท ฮีส.พรีนซ์ (Theodore K. Miller and
Judith S. Prince) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารกิจการศึกษานั้นมีพื้นฐานอยู่ที่ความ
เชื่อมั่น กล่าวคือ

1. เชื่อมั่นในคุณค่าของเอกลักษณ์บุคคล และคุณค่าในความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ
ที่สุด จึงจำเป็นของช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาไปถึงขีดสุดความสามารถของแต่ละคน

2. เชื่อมั่นในความเสมอภาคของความคิด และความรู้สึกในการทำงานว่า
สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถแยกกันได้ งานกิจการนักศึกษาจึงได้ให้ความสนใจความเป็นคนทั้งหมด

¹ Council of Student Personnel Association in Higher Education,

A Proposal for the Professional Preparation of College Student Development
Education, p. 1. อ้างใน พรชวลิต คุณานุกร, สู่การอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ: ภาควิชา
อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 158.

3. เชื่อมั่นว่า โลกนี้มีที่อยู่สำหรับทุกคน มีที่ให้ในสังคมเมือง ในชีวิตครอบครัว และอาชีพ จึง เป็นหน้าที่ของงานกิจการนักศึกษาในการช่วยให้วัยรุ่นปรับความตองการและช่วยตนเอง เพื่อการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ในบทบาทนี้

4. เชื่อมั่นว่าจะไร้อุปสรรคตามที่แต่ละบุคคลรวบรวมจากประสบการณ์ของเขา จะตองใจอย่างทันเวลา¹

อี. เอ็ม. แชนด์เลอร์ (E.M. Chandler) กล่าววว่าปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษา จะตองคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. นักศึกษามีความแตกต่างกันและมีความคาดหวังแตกต่างกันด้วย
2. กระบวนการพัฒนานักศึกษาจะตองมุ่งพัฒนานักศึกษาในทุกด้าน
3. การจัดการศึกษา และกิจกรรมนักศึกษาจะตองมีส่วนในการพัฒนานักศึกษา

อย่างแท้จริง โดยสถาบันจะตองคำนึงถึงความตองการของนักศึกษาเป็นสำคัญ²

อาจกล่าวได้ว่าภารกิจงานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสามารถ ความสนใจ และความตองการของนักศึกษาแต่ละคนให้พัฒนาการไปอย่างเต็มที่ ตามศักยภาพของเขา อันจะช่วยสร้างให้นักศึกษาเป็นสมาชิกที่ดีของสถาบันและชุมชนต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Theodore K. Miller and Judith S. Prince., The Future of Student Affairs (San Francisco: Jossey-Bass, 1977), p. 11.

²E.M. Chandler, " Student Affairs Administration in Transition," Journal of College Student Personnel 14 (September 1973): 392.

ขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาตั้งแต่แรกเข้ามาในสถาบัน การใช้ชีวิตในสถาบัน และจนกระทั่งการที่ศึกษาออกไปจากสถาบัน การกำหนดขอบข่ายหรือโครงสร้างของงานด้านนี้ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งจากผลการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ พอประมวลได้ ดังนี้

The American Council's Committee on The Administration of Student Personnel Work ได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาไว้ ดังนี้

1. การคัดเลือกและการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบัน
2. การลงทะเบียนและการเก็บข้อมูลต่าง ๆ
3. การให้คำปรึกษา
4. การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย
5. การบริการหอพักและอาหาร
6. กิจกรรมนักศึกษา
7. พุนการศึกษา
8. การจัดหางาน
9. วินัยนักศึกษา
10. บริการพิเศษอื่น ๆ เช่น การประชุมพิเศษ การให้คำปรึกษาทางงาน

กิจการทหาร, โปรแกรมสำหรับนิสิตนักศึกษาของต่างประเทศ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมทางศาสนา และการให้คำปรึกษา เป็นต้น

¹ The American Council's Committee on The Administration of Student Personnel Work, The Foundation of Student Personnel Work. (Chicago: University of Chicago, 1963), p. 57.

เอ็ดวาร์ด อี. แฮนสัน (Edward E. Hanson) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาโครงสร้างของการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาที่มีนักศึกษามากกว่า 500 คน พบว่า งานของฝ่ายกิจการนักศึกษาประกอบด้วยงานสำคัญ ดังนี้

1. การคัดเลือกและการรับนักศึกษาใหม่
2. การปฐมนิเทศนักศึกษา
3. การจัดหางานให้ทำเพื่อหารายได้พิเศษ
4. การจัดบริการให้คำปรึกษา
5. การจัดกิจกรรมทางสังคมให้แก่นักศึกษา
6. จัดให้มีบริการทดสอบ
7. จัดให้มีบริการสุขภาพและอนามัย
8. จัดบริการคานหาพัก
9. จัดหาทุนเพื่อการศึกษาให้แก่นักศึกษา
10. จัดให้มีกิจกรรมคานหานันทนาการ
11. ดูแลเรื่องระเบียบและวินัยนักศึกษา
12. จัดบริการอาหาร และอำนวยความสะดวกคานหาการซื้ออาหาร
13. จัดทำระเบียบระบียบของนักศึกษาแต่ละคน

นอกจากนี้ อัลวิน เรย์ แอทวูด (Alvin Ray Atwood) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย นาซาเรน (College of The Church of The Nazarenc) พบว่า งานในหน้าที่ของฝ่ายกิจการนักศึกษามี ดังนี้

1. การคัดเลือกและสรรหานักศึกษา

¹ Edward E. Hanson, " A Study of The Structural Organization of Student Personnel Service in Certain State Colleges and University," Thesis Abstract Series 5 (1954): 213.

2. การรับนักศึกษาเข้าเรียน
3. การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่
4. การลงทะเบียน
5. การให้คำปรึกษาและแนะแนว
6. การสอนซ่อมเสริม
7. การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน
8. การบริการหอพัก
9. การจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา
10. การบริการทางสถานสุขภาพและอนามัย
11. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
12. จัดให้มีสถานนักศึกษา
13. การบริการทดสอบ
14. การจัดบริการคานาอาหาร
15. การนิเทศการศึกษา¹

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา กล่าวว่า งานสำคัญในงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย

1. โปรแกรมแนะแนวการศึกษาคือ นโยบายการรับนักศึกษา และการเลือก เช่น ทำใบสมัคร ใบมอบตัว
2. โปรแกรมที่จะวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของนักศึกษาซึ่งจำเป็นต้องมีการแนะแนวที่ถี่ในชีวิตประจำวันควบคู่ไปกับการแนะแนวทางคลินิก

¹Alvin Ray Atwood, " A Study of Student Personnel Service Available in College of The Church of The Nazarenc in The United States with Certain Recommendation for Improvement," Dissertation Abstracts International 34 (January 1973): 4402-A.

3. โปรแกรมการปฐมนิเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับการทำงานที่จะสื่อสารต่าง ๆ ใดอย่างมีประสิทธิภาพ
4. โปรแกรมการช่วยขอมเสริมการอ่าน การพูดและภาษา หรือวิชาการอื่น ๆ ที่นิสิตต้องการความช่วยเหลือ
5. การจัดบริการให้เฉพาะเป็นพิเศษในเรื่องของการนิเทศ: การประสานงาน และประสมประสานระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือ เสริมหลักสูตรในรั้วมหาวิทยาลัย
6. การให้บริการทางคำปรึกษาพจนานัมัย จัดให้มีการแนะแนวนิเทศ เพื่อที่จะได้มีสุขภาพที่ทั้งร่างกายและจิตใจ
7. โปรแกรมที่เหมาะสมในการนิเทศ การจัดที่พักอาศัย รวมทั้งการบริการอาหาร โปรแกรมที่จำเป็นที่จะช่วยเหลือบุคคลที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยด้วยกันด้วย
8. โปรแกรมที่มีการจัดการอย่างคิเยี่ยมในด้านการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น ให้ยืมเงิน เงินทุนเล่าเรียน การลดค่าเล่าเรียน การจ้าง การทำงานให้ทำเมื่อสำเร็จแล้ว และการติดตามผลการไ้ทำงานของบัณฑิต
9. จัดอุปกรณ์ เครื่องมือพิเศษที่จะช่วยพัฒนาและประเมินชีวิตทางศาสนา และความสนใจของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
10. จัดระบบที่เหมาะสมที่สามารถเก็บระเบียบของนิสิตได้เป็นการถาวร และรวมไปถึงการประมวลข้อมูลที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาทุกด้าน ไม่ว่าจะเกี่ยวกับชีวิตหรือความสำเร็จในต่าง ๆ
11. ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจำเป็นต้องจัดโปรแกรมพิเศษสำหรับการปฐมนิเทศ และการแนะแนวนิสิตนักศึกษาต่างชาติ

¹ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, "งานสำคัญของโปรแกรมบุคลากรนิสิตนักศึกษา," เอกสารประกอบคำบรรยายวิชางานบุคลากรนิสิตนักศึกษา, ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523 , หน้า 1-2.

ขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาที่ประมวลไว้ทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า งานกิจการศึกษานั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยตรงตั้งแต่การคัดเลือก หรือรับเข้าศึกษาในสถาบัน การอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในด้านการดำรงชีวิตในสถาบัน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคมได้อย่างเต็มที่ในโอกาสต่อไป

งานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู

งานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู เดิมมิได้มีรูปแบบเฉพาะ สถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งก็มีการจัดรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามลักษณะ สภาพแวดล้อมและปรัชญาของสถาบัน งานกิจการนักศึกษาในระยะแรก ๆ ก็เน้นหนักไปในเรื่องของงานคานปกครอง และสวัสดิการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูได้มีการพิจารณากันอย่างจริงจังในการสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครูเมื่อปี พ.ศ. 2511 ซึ่งที่ประชุมได้ให้เรียกชื่องานของฝ่ายนี้ว่า "ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ" ซึ่งประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ ในสังกัด 5 แผนก ประกอบด้วย

1. แผนกแนะแนว
2. แผนกปกครอง
3. แผนกกิจกรรมนักศึกษา
4. แผนกพยาบาล
5. แผนกอาหาร¹

¹ กรมการฝึกหัดครู, หน่วยศึกษานิเทศก์. เอกสารการสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (พระนคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2511), หน้า 76-86.

เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการตามข้อ เสนอข้างต้น
 ของคุณ หงส์พันธ์ ได้ทำการวิจัยเมื่อปี พ.ศ. 2512 พบว่า ลักษณะงานในหน้าที่ความ
 รับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกหัดครู มี 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ การปกครอง
 นักศึกษา สวัสดิการนักศึกษา และการบริหารงานในฐานะหัวหน้าฝ่าย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 พิชญ ณาสุช ได้วิจัยการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครู
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า วิธีดำเนินการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู มีการตั้งฝ่าย
 กิจการนักศึกษาช่วยบริหารงาน แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปการบริหารกิจกรรมของนักศึกษา ได้แก่งาน
 องค์การนักศึกษา และสภานักศึกษา การบริหารกิจการส่วนใหญ่ที่เป็นผลได้แก่ ศึกษาวិชาการและสวัสดิการ
 ด้านอื่น ๆ ของนักศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบคือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ
 และในปีเดียวกันนี้ จรัส โพธิ์ศิริ ได้วิจัยการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูภาคใต้ พบว่า
 โครงสร้างของระบบบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้ ส่วนใหญ่แบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ
 เช่น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายแนะแนว เป็นต้น แต่ละฝ่ายมีหัวหน้ารับ
 รับผิดชอบในฝ่ายของตน ฝ่ายปกครองและฝ่ายกิจกรรม มีบทบาทเกี่ยวกับการให้ทุนและให้โทษนักศึกษา
 มากที่สุด วิทยาลัยครูบางแห่งได้รวม 2 ฝ่ายนี้เข้าด้วยกัน เรียกว่าฝ่ายกิจการนักศึกษา การจัดรูป
 หน่วยงานเป็นแบบรวมอำนาจในการควบคุม แต่กระจายอำนาจในการปฏิบัติ

งานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครูเท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทั้งนี้
 เนื่องจากสถาบันฝึกหัดครูยังไม่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาอย่างแท้จริง

¹ หงส์พันธ์, "บทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกหัดครู." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 171

² พิชญ ณาสุช, "การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 407-408.

³ จรัส โพธิ์ศิริ, "การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 341-342.

ต่อมา เมื่อวิทยาลัยครูทั่วประเทศไทยได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู 2518 รูปแบบการบริหารสถาบันก็เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ตามความในมาตรา 16 ให้มีรองอธิการคนหนึ่ง หรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการจะมอบหมาย¹ ซึ่งโดยปกติในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะมีรองอธิการถึง 3 คน ได้แก่ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ และรองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา เพื่อทำหน้าที่แบ่งเบาภาระในการบริหารงานของอธิการในด้านต่าง ๆ ตามที่อธิการมอบหมายอีกทีหนึ่ง งานกิจการนักศึกษาในระยะนี้จึงมีรูปแบบที่ชัดเจนขึ้น นั่นคือมีการตั้งฝ่ายกิจการนักศึกษาขึ้น เพื่อกำกับโดยเฉพาะ และมีรองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ มีหน้าที่ดูแลนักศึกษาในเรื่องการปกครองและวินัย การจัดกิจกรรมนักศึกษา การจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษา เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

รูปแบบของงานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครูนั้น เป็นงานใหม่ แม้จะแบ่งเป็นฝ่ายกิจการนักศึกษาตามมาตรฐานกลาง และการจัดโครงสร้างการบริหารภายในแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน แต่ปรัชญาหลักของงานกิจการนักศึกษางานกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครูมีได้แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ นั่นคือ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา การช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นให้กับนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พัฒนาไปตามศักยภาพที่เหมาะสมนั่นเอง

ภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษา

สำหรับขอบข่ายของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารกิจการศึกษานั้น ได้มีผู้เสนอแนะไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปในรายละเอียด แต่โดยโครงสร้างของงานหลัก ๆ แล้วใกล้เคียงกัน

¹ "พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518," ราชกิจจานุเบกษา 92 (27 กุมภาพันธ์ 2518), หน้า 31.

เฮ็ช. แอด. ไอแซคเซน (H.L. Isaksen) ได้กล่าวถึงภารกิจของผู้บริหารกิจการ
นักศึกษาในสถาบันว่ามีดังนี้

1. มีหน้าที่ที่ความ ชัดแจ้ง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่าย
ให้แกผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ปกครองและชุมชน
2. ในฐานะที่ร่วมอยู่ในคณะกรรมการบริหารคนหนึ่งของสถาบัน จะต้องเสนอแนะ
ต่อคณะกรรมการบริหารสถาบัน เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของฝ่ายกิจการนักศึกษา
3. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับงานของฝ่าย ตามที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมาย
4. เป็นประธานกรรมการสวัสดิการนักศึกษา
5. เป็นประธานกรรมการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่¹

อาสา เอส. โนลส์ (Asa S. Knowles) ได้กำหนดภารกิจของฝ่ายกิจการนักศึกษา
ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ภารกิจด้านสวัสดิการ ได้แก่ การแนะแนว และการบริการทุกรูปแบบ ทั้งด้าน
สุขภาพอนามัย ด้านการให้เงินทุนการศึกษา การทดสอบ การจัดหางาน และรวมทั้งการให้บริการ
แก่ศิษย์เก่า
2. ภารกิจด้านการควบคุม ได้แก่ การรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบัน การเก็บ
และรักษาระเบียนสะสมของนักศึกษา การดูแลเรื่องวินัยและ รับผิดชอบในชีวิตและความเป็นอยู่ของ
นักศึกษาขณะศึกษาในสถาบัน
3. ภารกิจด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ภารกิจด้านนี้จะครอบคลุมถึงองค์กรของ
นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สังคม การจัดโปรแกรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่สร้างสรรค์
ต่าง ๆ และรวมไปถึงความเกี่ยวข้องระหว่างนักศึกษากับชุมชนในทุกรูปแบบ

¹ H.L. Isaksen, " For More Effective Pupil Personnel Services,"
School Executive's Guide (New York: Prentice-Hall, 1965), pp. 510-514.

4. ภารกิจด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดให้มีการช่วยเหลือทางด้านการเรียนต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียนให้รวดเร็วและถูกต้อง การช่วยเหลือนักศึกษาต่างประเทศด้านการเรียนและรวมไปถึงการพัฒนาการเรียนการสอนในหอพักด้วย¹

จอห์น ดี. โจนส์ (John D. Jones) ได้กล่าวถึงภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษาว่ามีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ

1. ภารกิจด้านสวัสดิการนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงงานต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถาบันได้อย่างสงบสุข เช่น งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ งานบริการสุขภาพอนามัย การจัดวางตัวบุคลากร และการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น

2. ภารกิจด้านการควบคุม ซึ่งจะครอบคลุมถึงการคัดเลือกและการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบัน การกำหนดนโยบายด้านการบริการและกิจกรรม การดูแลเรื่องระเบียบและวินัยนักศึกษาในสถาบัน เป็นต้น

3. ภารกิจด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ของนักศึกษา รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมด้วย

4. ภารกิจด้านการพัฒนานักศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงโปรแกรมต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษาตั้งแต่เข้าสู่สถาบันจนกระทั่งออกจากสถาบัน เช่น การจัดโปรแกรมการศึกษา การอำนวยความสะดวกในการกระทำกิจการต่าง ๆ ของนักศึกษาต่างวัฒนธรรม การจัดโปรแกรมการศึกษาในหอพัก เป็นต้น²

สำหรับภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 18-29 มิถุนายน 2522 ได้สรุปว่า งานหลักซึ่ง

¹Asa S. Knowles, "Student Personnel Administration," International Encyclopedia of Higher Education 8 (1978): 4001.

²John D. Jones, "Student Personnel Work: Current State and Future Direction," NASPA Journal 15 (Spring 1978), : 6.

อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารกิจการนักศึกษา มี 4 ประการ คือ

1. งานธุรการและบริหารทั่วไป ได้แก่ การจัดทำแผนและโครงการประจำปี การจัดสรรงบประมาณให้แผนกต่าง ๆ ในฝ่าย การประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ในสถาบัน งานสารบรรณของฝ่าย และการประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนกต่าง ๆ ในฝ่ายกิจการนักศึกษา
2. งานกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมของนักศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและดูแลการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับและนโยบายของวิทยาลัย
3. งานสวัสดิการและบริการนักศึกษา ได้แก่ การจัดบริการแนะแนว บริการหอพัก การอนามัยและสุขภาพ บริการอาหารและน้ำดื่ม การรักษาความปลอดภัย และบริการทั่วไป
4. งานปกครองและวินัย ได้แก่ การควบคุมดูแลความประพฤติของนักศึกษา การวางแผนปฏิบัติและระเบียบให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน การพิจารณาสอบสวนและลงโทษนักศึกษาที่ทำผิดวินัย จัดส่งเสริมและอบรมนักศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม รวมทั้งประสานงานกับองค์กรภายนอกสถาบัน เกี่ยวกับงานด้านปกครองและวินัยนักศึกษา

จากแนวคิดต่าง ๆ และผลการสัมมนา ดังที่ได้ประมวลมาดังกล่าวแล้วข้างตน พอจะกล่าวได้ว่า ภารกิจของผู้บริหารกิจการศึกษานั้น ครอบคลุมถึงงานหลัก 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ภารกิจด้านการบริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน
2. ภารกิจด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา
3. ภารกิจด้านการปกครองและวินัยนักศึกษา
4. ภารกิจด้านการจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษา

¹ "งานของฝ่ายกิจการนักศึกษา," เอกสารประกอบการสัมมนา พัฒนาผู้บริหารรุ่นที่ 6 รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา ณ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ระหว่างวันที่ 18-29 มิถุนายน 2522, หน้า 1-8. (อัครสำเนา).

ภารกิจด้านการบริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน

การที่จะให้หน่วยงานดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ หัวหน้าหน่วยงานจะต้องมีบทบาทในการริเริ่มหรือส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งเป็นผู้ริเริ่มและช่วยเหลือให้สมาชิกปฏิบัติงานสัมพันธ์กัน จึงถือได้ว่าเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่สมบูรณ์ การบริหารกิจการนักศึกษาเป็นไปตามนัยนี้ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบัน

แอนดรู คับลิว ฮัลปิน (Andrew W. Halpin) ได้พยายามเกี่ยวกับผู้นำโดยทั่วไปไว้ 5 ลักษณะ คือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าบุคคลอื่น
2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น
3. ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งได้รับเลือกจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำ
4. ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้หน่วยงานดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
5. ผู้นำ คือ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งนำในหน่วยงาน หรือดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงาน

ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หรือเป็นผู้นำของหน่วยงานผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักและกระบวนการบริหารงาน และสามารถแปลความหมายออกมาในรูปของพฤติกรรมได้

¹Fred E. Fieldler, Theory of Leadership Effectiveness (New York: McGraw-Hill Book Co., 1967), p. 8.

²Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration (New York: Macmillan Company, 1966), pp. 27-28.

ตามแนวคิดของ ลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) กระบวนการบริหารงาน
ประกอบด้วยหลัก 7 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนปฏิบัติงานพร้อมทั้งการกำหนดวิธีการที่จะให้งานสำเร็จตาม
เป้าหมาย
2. การจัดระเบียบบริหารงานโดยการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและอำนาจอย่าง
เป็นทางการ แบ่งหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานปรึกษาและการประสานงาน
3. การคัดเลือก บรรจุ การใช้ การพัฒนาบุคลากร เพื่อมอบหมายอำนาจ
หน้าที่ในการปฏิบัติงาน
4. การอำนวยความสะดวก เพื่อวินิจฉัยสั่งการ หรือแนะนำให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติ
หน้าที่
5. การติดต่อประสานงาน สัมพันธงานทั้งภายนอกและภายใน ให้ดำเนินไปด้วย
ความราบรื่น
6. การบันทึกรายงานเพื่อทราบความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ ๆ
7. การจัดสรรงบประมาณการเงิน การกำหนดค่าใช้จ่าย การทำบัญชี และ
การควบคุมเงิน¹

แนวคิดนี้ใกล้เคียงกับ รัสเซล ที. เกร็ก (Russel T. Gregg) ซึ่งได้เสนอขั้นตอน
ของกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ
2. การวางแผนปฏิบัติการ

¹ Luther Gulick and Urwick Lyndall, "Notes on The Theory of Organi-
zation," Science of Administration (New York: Institute of Public Adminis-
tration, Columbia University, 1937), p. 13.

3. การจัดระเบียบบริหารงานตามแผน
4. การติดต่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ประสานกันตามแผน
5. การใช้อิทธิพลหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้งานดำเนินไปโดยสะดวกและได้ผลตามแผน
6. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน¹

นอกจากนี้ เจสส์ บี. ซีียร์ (Jesse B. Sears) ได้เสนอกระบวนการการบริหารไว้เพียง 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนก่อนที่จะปฏิบัติงาน
2. การจัดระเบียบบริหาร เพื่อดำเนินงานตามแผน
3. การวินิจฉัยสั่งการให้มีการปฏิบัติงานตามแผน
4. การติดต่อประสานงานให้ทุกหน่วยงานทำงานได้ผลตามแผน
5. การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยใกล้ชิดตลอดเวลา²

จากแนวความคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในกระบวนการบริหารนั้น ความคิดหลักใหญ่ ๆ ที่ขาดไม่ได้คือ การวางแผน การจัดองค์การ การประสานงานและการควบคุมดูแล ทั้งนี้เพราะการบริหาร เป็นงานที่ต้องปฏิบัติร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย ผู้บริหารนอกจากจะมีความรู้ในเรื่องกระบวนการบริหารดังกล่าวแล้วจะต้องมีไหวพริบ ฉลาด รอบรู้ที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และสามารถนำทรัพยากรทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานอย่างสูงสุด

¹ Russel T. Gregg, Administrative Behavior in Education (New York: Harper and Brothers Publishers, 1957), p. 282.

² Jesse B. Sears, The Nature of Administrative Process (New York: McGraw-Hill Book Co., 1950), p. 35.

ในเรื่องของการบริหารกิจการนักศึกษา ผู้บริหารกิจการนักศึกษาในฐานะหัวหน้าหน่วยงานก็จะต้องยึดหลักการบริหารงาน ตามแนวทางของกระบวนการบริหารงานดังกล่าว สำหรับเรื่องนี้ไคมีผู้เสนอแนวคิดที่เป็นส่วนละเอียดปลีกย่อยของการบริหารกิจการนักศึกษาไว้พอสมควร

โดนัลด์ เอ. บิ๊ก และเคนเนท สกินเนอร์ (Donald A. Biggs and Kenneth Skinner) ได้เสนอรูปแบบการวางแผนงานสำคัญของฝ่ายกิจการนักศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การวางแผนในระดับคณะกรรมการของฝ่าย เพื่อกำหนดภารกิจหลัก ซึ่งเป็นการวางแผนระยะยาวในการปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา
2. การวางแผนการประชาสัมพันธ์กิจการต่าง ๆ ของฝ่าย ซึ่งจะต้องกระทำอย่างรัดกุม โดยมีการเสนอผลงานให้สมาชิกในสถาบันและบุคคลทั่วไปทราบถึงความเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่าง ๆ ของฝ่าย ในรูปของการเสนอผลการวิจัย จดหมายข่าว รวมทั้งการให้ข่าวสารแก่บุคลากรของฝ่ายอย่างเพียงพอ สำหรับการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้เฉพาะ
3. วางแผนจัดวางตัวบุคคลเป็นที่ปรึกษาของหน่วยกิจกรรมต่าง ๆ โดยกำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของหน่วยกิจกรรม จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 25 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการปฏิบัติงานตามแนวทางของแผนที่วางไว้
4. การวางแผนในเรื่องการบริหารและการดำเนินงานทั่วไปของฝ่ายกิจการนักศึกษา เช่น การวางแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดระบบเอกสารของฝ่ายรวมทั้งการวางแผนแก้ปัญหาและขอเสนอแนะแก่หน่วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจจะมีความขัดแย้ง

นอกจากนี้ ยอร์จ ดี. คูห์ (George D. Kuh) ได้กล่าวถึงภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษา ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานว่า จะต้องปฏิบัติงานต่อไปนี้ด้วย คือ

1. สร้างขวัญ กำลังใจ และให้การสนับสนุนทางการเงินแก่บุคลากรในฝ่าย

¹ Donald A. Biggs and Kenneth Skinner, "A Decision-Making Approach to Planning in Student Personnel," Journal of College Student Personnel 20 (May 1979) : 258-263.

ให้สามารถปฏิบัติงานไปตามโครงการได้อย่างเหมาะสม

2. แสวงหาทางเลือกและแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาองค์การอยู่เสมอ
3. สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรในฝ่ายอยู่เสมอ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในฐานะหัวหน้าหน่วยงานนั้น จะต้องรับผิดชอบในเรื่องของ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของฝ่าย การวางแผนปฏิบัติการ การจัดวางตัวบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงานต่าง ๆ ในฝ่าย จัดระเบียบบริหารงานของฝ่ายตามแผน การประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของฝ่ายให้ดีขึ้น และประการสำคัญจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรของฝ่ายอยู่เสมออีกด้วย

ภารกิจด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) เดิมเคยเรียกกันว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Curricular Activities) หรือบางทีก็เรียกว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-curricular Activities) แต่ในปัจจุบันความหมายของหลักสูตรกว้างขวางออกไปมาก การที่จะเรียกกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถาบันว่า เป็นกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของหลักสูตร หรือเป็นกิจกรรมที่ไม่อยู่ในหลักสูตรจึงไม่เป็นการถูกต้องนัก และไม่เป็นที่นิยมอีกต่อไป เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สถาบันต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาอันสมบูรณ์แก่นักศึกษา คำว่ากิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นคำที่เหมาะสมที่สุดในสภาพการณ์ปัจจุบัน

สำหรับความหมายของคำว่ากิจกรรมนักศึกษานั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายลักษณะด้วยกัน

¹George D. Kuh, "Beyond Student Development: Contemporary Priorities for Student Affairs," NASPA Journal 18 (Spring 1981): 35.

เช่น

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษาไว้ว่า หมายถึง โปรแกรมและการทำงานซึ่งนักศึกษาหรือสถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถและความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต และต้องจัดหาเงินมาดำเนินการเอง แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและแนะนำของสถานศึกษา¹

โรเบิร์ต ดับบลิว เฟรดเดอริก (Robert W. Frederick) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษาไว้ว่า เป็นกิจกรรมทั้งหลายในสถานศึกษาซึ่งนักศึกษามีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องยอมรับและสนับสนุนกิจกรรมเหล่านั้นด้วย และการเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ไม่มีผลในการพิจารณา เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษา²

นอกจากนี้ ชาลส์ ที. แมคเคลเลอร์ (Charles T. McClure) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษาไว้กว้าง ๆ และครอบคลุมว่า กิจกรรมนักศึกษาหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่มีสภาพเป็นนักศึกษาในสถาบัน³

จากความหมายที่มีผู้ให้คำนิยาม ดังที่ประมวลมาแล้วทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ มีลักษณะการเข้าร่วมโดยสมัครใจ ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับ ได้รับการสนับสนุนจากคณาจารย์ในสถาบัน และไม่มีคะแนนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill Book Co., 1970), p. 12.

² Robert W. Frederick, The Third Curricular (New York: Appleton Century Crofts, Inc., 1959), p. 6.

³ Charles T. McClure, "Student Activities: College," The Encyclopedia of Education 8 (1971): 494-500.

ความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นไม่ได้เน้นเฉพาะการผลิตบุคลากร เพื่อประกอบอาชีพอย่างเดียว หากแต่จะคองคนหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของบุคคล การมีปรัชญาชีวิตที่ให้ความเข้าใจและพึงพอใจต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่อาศัยอยู่ รู้ซึ่งถึงศิลปวัฒนธรรม รู้จักตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่องุมนชน สถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษาทุกด้านดังกล่าว ดังนั้นสถาบันจึงต้องรับผิดชอบในการกำหนดทิศทาง เพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาไปตามความสามารถของคนที่พึงประสงค์ กิจกรรมนักศึกษาก็เป็นวิธีการหนึ่งที่สถาบันนำมาใช้ในการพัฒนานักศึกษา ดังนั้นการจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีการกำหนดความมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจนเสียก่อน

เกี่ยวกับความมุ่งหมาย เป้าหมายหรือหลักในการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้นได้มีผู้แสดงทัศนะไว้หลายท่าน ซึ่งพอจะประมวลได้ ดังนี้

โรเบิร์ต คัมบลิว เฟรดเดอริค (Robert W. Frederick) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษาไว้ 8 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักศึกษาสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
2. เพื่อส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง
3. เพื่อให้อุรุจักวิธีการทำงานร่วมกัน
4. เพื่อเพิ่มพูนความสนใจของนิสิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1

Barry L. Jackson, " Identification and Analysis of Activities Related to Development Tasks of College Students," NASPA Journal 15(Summer 1977): 11.

5. เพื่อให้สำนึกในการปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ
6. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักศึกษา
7. เพื่อส่งเสริมแรงขับที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา
8. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามัคคีในสถาบัน¹

วี พราคาศ (V. Prakash) ได้สรุปว่า กิจกรรมนักศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลัก
อยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ และเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของบุคคล
2. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้สูงขึ้น และเป็นพลเมืองที่มีประโยชน์

ในอนาคต²

ธันวาคม เสนอลักษณะ โภะประมวลเหตุผลของการจัดกิจกรรมนักศึกษา ไว้

5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักศึกษา ซึ่งต้องการความยอมรับ
ของบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การฝึกทักษะ
ความช่วยเหลือทางค่านิยมวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งอบอุ่นด้วยความเป็นมิตรและเข้าใจกันเพื่อ

¹

Robert W. Frederick, The Third Curricular, pp. 51-52.

²

ประคัม นิลพั่งงา, "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน
วิทยาลัยครูส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์ ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 12. อ้างจาก V. Prakash, "Student Extra-Curricular
Activities," in Student Problem in Southeast Asian Universities, (Bangkok:
Prachandra Printry Press, 1969), p. 113.

ทดแทนสิ่งที่ตนขาด

2. กิจกรรมนักศึกษาสามารถดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นของนักเรียนให้แสดงออกมาได้
3. ช่วยให้นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง การได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้เขาไม่ตั้งตนเป็นผู้น้อยต่อท่านสังคม และกิจกรรมบางประเภทอาจช่วยใหญ่ถึงสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตในภายภาคหน้าอีกด้วย
4. เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เพราะการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้บุคคลมีโอกาสรู้จักกันมากยิ่งขึ้น
5. ช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่ นักศึกษา ได้ดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน¹

กล่าวโดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้นก็เพื่อพัฒนา นักศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ส่งเสริมการเรียนทางด้านวิชาการ พัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษา ได้ใช้พลังที่มีอยู่ในทางสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริงต่อไป

การดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา

ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษานั้น องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้งานด้านนี้ ดำเนินไปได้อย่างดีขึ้นอยู่กับ นโยบายของสถาบัน อาจารย์ที่ปรึกษา องค์การดำเนินงาน การเงิน และการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษา

¹ ชัยนาภรณ์ เสนาอักษรณ์, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของ รัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 24-25.

นโยบายของสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งก็มักจะมีนโยบายเฉพาะของตนที่จะกำหนดขอบเขต และเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบันและนักศึกษาว่าจะทำอะไร ใ้มากที่สุดเพียงใด สำหรับในเรื่องนี้ พอล เอ. โบลแลนด์ (Paul A. Bloland) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายของสถาบันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้ ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตในการใช้อาคารสถานที่ของสถาบัน รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ ว่าจะใช้ได้เพียงใด
2. การประกาศโฆษณา รวมถึงแผนภาพและแผนปลิวทั้งหลายที่จะปิดหรือประกาศใดที่ไหน อย่างไร มีการควบคุมมากน้อยแค่ไหน
3. ในการจัดกิจกรรมแต่ละประเภทควรจะให้แสดงถึงระเบียบวิธีการของกิจกรรมและแหล่งสนับสนุนทางการเงินของกิจกรรมนั้น ๆ
4. ควรวางขอบเขตในการจัดทำเอกสารจำหน่าย จ่าย แจกให้ชัดเจน
5. กิจกรรมทุกประเภทที่จัดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องได้รับอนุมัติจากสถาบันเสียก่อน ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะต้องมีส่วนเข้าไปควบคุมดูแลได้

โดยนัยนี้อาจกล่าวได้ว่า ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักศึกษานั้น สถาบันจะต้องกำหนดขอบเขตและแนวทางให้ชัดเจน สถาบันจะต้องรับรู้ในรายละเอียดปลีกย่อยของกิจกรรมที่จะจัดในสถาบันเสียก่อนที่จะอนุมัติให้จัด เพื่อจะได้ควบคุมดูแลให้การจัดกิจกรรมนั้นเป็นไปได้อย่างเหมาะสม

¹ Paul A. Bloland, "Student Activities," in Handbook of College and University Administration: Academic, Edited by Asa S. Knowles (New York: McGraw-Hill Book Co., 1970), pp. 177-178.

อาจารย์ที่ปรึกษา

เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมของนักศึกษา สามารถดำเนินดูลงไป
โดยด้วยดี อาจารย์ที่ปรึกษาในที่นี้หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาองค์กรต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้าน
กิจกรรมของนักศึกษา เช่น สโมสรนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ เป็นต้น นีล วิลเลียม (Neil
William) ได้เสนอแนะ เกี่ยวกับลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาที่พึงประสงค์
ไว้ดังนี้

1. มีความกระตือรือร้นและสนใจกิจกรรมนักศึกษาอย่างแท้จริง เต็มใจ
สละ เวลาและกำลังงาน เพื่อช่วยงานด้านกิจกรรมนักศึกษาอย่างเต็มความสามารถ
2. จะต้องรู้อีกว่าองค์กรนักศึกษา และชมรมกิจกรรมต่าง ๆ สามารถจะ
ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาของนักศึกษาอย่างกว้างขวาง
3. จะต้องมีความรู้ในสาขาวิชาการ หรืองานของชมรมที่ตน เข้าร่วมอย่าง
แท้จริง
4. จะต้องมีควมสนใจในการแก้ปัญหานักศึกษา เป็นรายบุคคลให้มากที่สุด
5. จะต้องระลึกรถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านกิจกรรม
นักศึกษายูเสมอ เพื่อหาหนทางแก้ไขและให้ขอเสนอแนะแก้นิสิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

นอกจากนี้ วิลเลียม เอฟ. เบอแมน (William F. Berman) ยังได้ให้
ขอเสนอแนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะผู้นำทางกิจกรรมนักศึกษาจะต้องมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้ด้วยดี
ทักษะในเรื่องกระบวนการกลุ่ม ทักษะในเรื่องการวินิจฉัยสั่งการ ทักษะในเรื่องการบริหารองค์การ
ทักษะในเรื่องการเงินและการบัญชี ทักษะในเรื่องระบบงานและระบบราชการ และทักษะในเรื่อง
การจัดโปรแกรมต่าง ๆ

¹Neil William, "The Student Activities Sponser," School Activities
39 (April 1963): 3-4.

²William F. Berman, "Student Activities and Student Development,"
NASPA Journal 16 (Autumn 1978): 52-53.

กล่าวโดยสรุปก็คือ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ในกิจกรรมที่ตนเข้าร่วม เข้าใจหลักการและมีทักษะในการจัดกิจกรรมนักศึกษารวมทั้งเข้าใจนักศึกษาเป็นอย่างดี ประการสำคัญจะต้องเป็นบุคคลที่นักศึกษาค่อนข้างจะพอใจด้วย การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาจึงจะสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรดำเนินงาน

สถาบันจะต้องจัดให้มีองค์กรบริหารของนักศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ สโมสรนิสิต หรือสโมสรนักศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหารงานด้านกิจกรรมนักศึกษา และจะต้องมีระเบียบข้อบังคับที่กำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานขององค์กรไว้อย่างชัดเจน

สโมสรนักศึกษาจะเป็นสถาบันกลางสูงสุดของฝ่ายนักศึกษาที่เป็นศูนย์กลางทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักศึกษาในด้านการบริหาร ด้านการปกครอง และเป็นผู้ประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและนอกสถาบัน สโมสรนักศึกษาจะเป็นที่ฝึกให้นักศึกษามีความรู้ และมีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ อันจะช่วยให้นักศึกษาดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม สำหรับคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษาก็จะมีตำแหน่งต่าง ๆ เช่น นายกสโมสร อุปนายก เลขานุการ เหนือหญิง ประธานสัมพันธ์ และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเข้ามาโดยการเลือกตั้งทั่วไป ส่วนการดำเนินงานกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นั้น จะมีชมรมกิจกรรม ซึ่งมีกรรมการบริหารของชมรมนั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบอีกทีหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามชมรมกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสโมสรนักศึกษาของแต่ละสถาบันด้วย

การเงิน

ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษานั้น สิ่งที่มีความสำคัญมากประการหนึ่งได้แก่ เรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เรื่องที่สมควรพิจารณาเป็นพิเศษในประเด็นนี้ ได้แก่ เรื่องการจัดหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ และเรื่องระเบียบการใช้จ่ายเงิน เกี่ยวกับเรื่องนี้

ได้มีผู้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

แฮร์รี่ ซี. แมคคาวน์ (Harry C. Mokown) ได้แยกแยะรายละเอียดของ รายได้เพื่อนำมาใช้ภายในกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งสรุปได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 5 ประเภท คือ

1. เงินเก็บจากนิสิต
2. เงินที่มีผู้บริจาคให้
3. เงินค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ
4. เงินที่ได้จากการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อหาทุน
5. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลในรูปของงบประมาณ¹

สำหรับในเรื่องของระเบียบการใช้จ่ายเงินนั้น อนันต์ ภูมวรรณ ได้เสนอ

หลักการ ไว้ดังนี้

เป็นผู้มีความรับผิดชอบ

1. ควรเป็นการฝึกให้นิสิตเข้าใจระบบและวิธีการใช้จ่ายเงิน และให้
2. ควรให้เป็นการใช้จ่ายอย่างประหยัด และฉลาด
3. ผู้บริหาร ควรจะสามารถตรวจสอบฐานะทางการเงินของกิจกรรมนิสิต
4. มีระบบระเบียบที่ถูกต้องทั้งในแง่กฎหมาย และระเบียบราชการต่าง ๆ²

ได้ตลอดเวลา

¹ Harry C. Mokown, Extracurricular Activities (New York: The Macmillan Co., 1962), p. 574.

² อนันต์ ภูมวรรณ, "การจัดกิจกรรมนิสิตในวิทยาลัยวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 16.

การใช้จ่ายเงินในกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตส่วนใหญ่จะมีการควบคุมโดยสถาบัน การศึกษานั้นอยู่ควบ ในสหรัฐอเมริกา การควบคุมโดยสถาบันนั้นมีอยู่ 3 วิธีคือ ควบคุมโดยสำนัก งานบริหารของสถาบันการศึกษา ควบคุมโดยคณะอาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมโดยธนาคารของ สถาบันนั้น¹ สำหรับในประเทศไทย เงินทุนในการดำเนินงานค่านักศึกษานักศึกษาส่วนใหญ่จะได้ มาจากการเก็บเงินค่ากิจกรรมจากนักศึกษานั้นเอง ส่วนระเบียบการเบิกจ่ายและการควบคุมก็มี หลักเกณฑ์คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่อาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันออกไปตามขนาด และระดับของสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง การขออนุมัติใช้จ่ายเงินของสโมสรนักศึกษา หรือชมรมต้องเสนอผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาสโมสรหรือที่ปรึกษาชมรม และให้รองอธิการบดีฝ่ายกิจการ นักศึกษาเป็นผู้อนุมัติการใช้เงินได้ตามความจำเป็น ครั้งละไม่เกิน 100,000 บาท ถ้าเกินกว่านั้น ใช้ขออนุมัติอธิการบดี² ส่วนสถาบันอุดมศึกษาขนาดเล็กลงมา เช่น วิทยาลัยครู ก็มีระเบียบการ เงินของตนเฉพาะ เป็นต้นว่าให้รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาเป็นประธานกรรมการเงินค่ากิจกรรม นักศึกษา ให้อาจารย์ผู้ดูแลกิจกรรมและตัวแทนนักศึกษาจำนวนเท่ากันเป็นกรรมการ การอนุมัติจ่ายเงิน ประธานจะต้องเรียกประชุมแจ้งให้ประชุมเป็นผู้อนุมัติ ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนประธานอนุมัติจ่ายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท ส่วนการเบิกเงินนั้น ให้ลงนามร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาที่เป็น กรรมการ³

ลักษณะและรูปแบบการจัดการเกี่ยวกับเงินกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยทั่วไปจะมีแนวทางที่คล้ายคลึงกันดังกล่าว ซึ่งโดยปกติแล้วในเรื่องการจัดสรรงบประมาณในแต่ละ สถาบันก็จะมี การจัดทำงานงบประมาณของฝ่ายต่าง ๆ ไว้ และจะพิจารณาจัดสรรตามโครงการที่แต่ละฝ่าย เสนอมาตามความเหมาะสม นอกจากนี้ก็มักจะมีเงินกองกลางซึ่งกันไว้พิเศษจำนวนหนึ่ง โดยปกติจะ

¹ Robert W. Frederick, The Third Curricular, pp. 184-185.

² มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ระเบียบว่าด้วยกรเบิกจ่ายเงินค่ากิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2521, หน้า 1. (อัครสำเนา).

³ สมาคมการฝึกหัดครู, ระเบียบว่าด้วยเงินค่ากิจกรรมของนักศึกษาในวิทยาลัยครู พ.ศ. 2519, หน้า 2 - 3. (อัครสำเนา).

กำหนดไว้ประมาณร้อยละ 10 - 20 ของงบประมาณทั้งหมด เพื่อเก็บเอาไว้ใช้ในกรณีพิเศษ หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน ส่วนการควบคุมนั้นก็มีคณะกรรมการของสถาบัน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่การเงิน อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม และตัวแทนนักศึกษาคอยตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามโครงการ อีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษา

การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งและการดำเนินงานค่านักกิจกรรม นักศึกษา ทั้งนี้จะทำให้ทราบว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นสำเร็จตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้การประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรค ของกิจกรรมแต่ละประเภท ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างมากในการปรับปรุงโครงการค่านักกิจกรรม นักศึกษาให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

แฟรงค์ลิน เอ. มิลเลอร์ และคณะ (Franklin A. Miller and Others)

ได้เสนอหลักการในการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษา ดังนี้

1. การประเมินผลกิจกรรมนักศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานของสถาบันในค่านคุณภาพการเรียนการสอนด้วย
2. จะต้องประเมินองค์ประกอบทุก เรื่องของการจัดกิจกรรมนักศึกษา
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการประเมิน
4. การประเมินต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง ทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน
5. การประเมินจะต้องให้เป็นปรนัยมากที่สุด
6. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะต้องนำมาจัดและวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะ
7. ผลการประเมินจะกองเก็บรักษา และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานกิจกรรมนักศึกษาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

8. การประเมินผลกิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องต้องกระทำ
อยู่เป็นระยะ ๆ มิใช่ทำครั้งเดียวเมื่อสิ้นปีการศึกษา¹

สำหรับบุคคลที่ควรมีส่วนในการประเมินการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้น แฮร์รี่ ซี.
แมคคาน (Harry C. Mckown) สรุปว่า ควรจะประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม นิสิตผู้ร่วมกิจกรรม พี่ชายเก่า ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ²

วิธีการประเมินนั้นควรจะใช้เป็นแบบแผน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การใช้
แบบสอบถาม การเยี่ยมชมโดยคณะกรรมการ การศึกษาวิจัย เป็นต้น และอาจจะประเมินเป็น
ระยะ ๆ โดยใช้วิธีที่ไม่เป็นแบบแผนประกอบด้วย เช่น การอภิปรายโดยสภานักศึกษา หรือองค์กร
อื่น ๆ ของนักศึกษา โดยคณะครู อาจารย์ การรับฟังความคิดเห็นจากอาจารย์และนักศึกษาทั่วไป
การสังเกตพฤติกรรมจากนักศึกษา เหล่านี้เป็นต้น

ภารกิจด้านการปกครองและวินัยนักศึกษา

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาให้เป็นผู้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
และพึงประสงค์นั้น ถือเป็นภารกิจหลักอีกประการหนึ่งของผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องกระทำ สิ่ง
ที่จะช่วยให้นักศึกษาอยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงประสงค์คือ ระเบียบและวินัยของสถาบัน

ปีเตอร์ เอช. อาร์มาคอสต์ (Peter H. Armacost) ได้กล่าวถึงวินัยว่าเป็น
ข้อกำหนดพื้นฐานของสถาบันที่นักศึกษาทุกคนจะต้องถือเป็นข้อตกลงร่วมกัน และเป็นแนวปฏิบัติสำหรับ
การดำเนินชีวิตในสถาบัน เพื่อฝึกความรับผิดชอบของนักศึกษาทั้งทางค่านิยมวิชาการ และ

¹ Frangklin A. Miller and Others, Planning Student Activities
(Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1956), pp. 594-605.

² Harry C. Mckown, Extra Curricular Activities, P. 574.

ความประพฤติทั่วไป¹ วินัยจึงเป็นเสมือนหนึ่งข้อตกลงหรือกติกาของสังคมที่คนในสังคมนั้นเห็นพ้อง
 กันว่าเป็นสิ่งที่ดีและนำไปปฏิบัติ สังคมใดขาดวินัย หรือกติกาที่ยอมที่จะหาความเป็นระเบียบและ
 ความสงบสุขได้ยาก

เป้าหมายของการจัดการปกครองและวินัยนักศึกษาในสถาบันก็เพื่อฝึกนักศึกษาให้
 เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี มีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ในทางวิชาการ และเสริม
 สร้างประสบการณ์การอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไป²

สำหรับหลักการหรือแนวทางสำหรับการกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับของสถาบัน
 ใค้มีผู้เื้อขอเสนอแนะไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. กฎหรือระเบียบด้านการปกครองและวินัยจะต้องไม่มากขอ หนุมหนิม
 จนเกินไป ควรกำหนดเฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ ๆ เท่านั้น
2. กฎแต่ละกฎที่วางขึ้นจะต้องมีเหตุผลที่พอสมควร ซึ่งแล้วแต่จะตกลงกัน
 ตลอดจนต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้นักศึกษา
3. จะต้องใช้ภาษาทางาย ๆ และเข้าใจได้ตรงกัน
4. จะต้องมิขอลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างมีเหตุผล และต้องให้ผู้นักศึกษาเข้าใจ
 ในการประพฤติของตนด้วย³

¹Peter H. Armacost, "Student Personnel Administration Policies,"
 in Handbook of College and University Administration: Academic Edited by
 Asa S. Knowles. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1970), p. 7-22.

²William J. Gnagey, "Discipline, Classroom" The Encyclopedia of
 Education 3(1971): 94-99.

³เดโช สวานานนท์, "วินัย," ศูนย์ศึกษา 11 (พฤศจิกายน 2507): 5.

นอกจากนี้ การกำหนดนโยบายด้านการปกครองและวินัยนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้น มักจะกำหนดไว้กว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง และสามารถยืดหยุ่นได้ในทางปฏิบัติ ดังเช่นนโยบายด้านการปกครองและวินัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ให้นิสิตปฏิบัติตนภายในขอบเขตของกฎหมายบ้านเมือง และระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
2. ให้มีระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยที่มีเหตุผล และปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม
3. ให้มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาคุณธรรมในการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทของนิสิต และลงโทษผู้ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
4. ให้ความคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของนิสิต เพื่อให้มีบรรยากาศที่สงบสุข และเอื้อต่อการศึกษา
5. ส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมอันดีงาม และอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม¹

ความจำเป็นที่จะต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปกครองและวินัยในสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากได้มีนักศึกษาจำนวนมากกระทำผิดวินัยของสถาบันอยู่เสมอ

อี.จี. วิลเลียมสัน และ เจ.ดี. โฟเลย์ (E.G. Williamson and J.D. Foley) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านการปกครองและวินัยนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยมิชิแกน ช่วงระยะเวลาถึง 6 ปี พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักศึกษามีหลายประการ คือ

1. ความไม่รับผิดชอบในเรื่องการเงิน

¹ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "คำแนะนำการศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2522," พระเกี้ยว 2522 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 35 - 36.

2. การไม่ปฏิบัติตามระเบียบและแบบแผนของสถาบัน
3. ความประพฤติผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ
4. ความผิดทางเพศ
5. การลักขโมย
6. การทุจริตในการสอบ
7. การทำลายทรัพย์สินและอื่น ๆ¹

สำหรับในประเทศไทย พงษ์นาค ชำรงรัตน์ ได้วิจัยเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษาในวิทยาลัยครู ซึ่งมีข้อค้นพบดังนี้

1. ความประพฤติไม่เหมาะสมของนักศึกษาที่อยู่ในอันดับสูงสุด คือ แทงกายผิดระเบียบ และ รองลงมาคือ การแสดงกริยาไม่สุภาพต่ออาจารย์
2. การก่อความวุ่นวายของนักศึกษาโดยร่วมกับนักศึกษาในสถาบันอื่น ชุมนุมประท้วง อันก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยที่บ้านเมือง
3. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียนก็คือ การเข้ามาเรียนในชั่วโมงเรียนสายเสมอ²

เพื่อความสงบเรียบร้อย และความเรียบร้อยของสถาบัน จึงได้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดวินัยของสถาบัน ทั้งนี้โดยมีลักษณะหนักเบาตามลักษณะการกระทำผิดของนักศึกษา บทลงโทษเท่าที่กำหนดไว้เป็นระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป พอจะประมวลได้

¹William J. Bower and Richard G. Salem, "Disciplinary Administration Traditional and New," in Handbook of College and University Administration: Academic, Edited by Asa S. Knowles (New York: McGraw-Hill Book Co., 1970), pp. 7-37, 7-38.

²พงษ์นาค ชำรงรัตน์, "ความคิดเห็นของอาจารย์ระดับวิทยาลัยครูที่ต่อความประพฤติของนักศึกษาประเภทนิสิตวิชาการที่ศึกษาของอาจารย์ระดับวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 25-26.

ดังนี้

1. ตักเตือนตักเตือนหรือสายลักษณะอักษรแล้วแต่กรณี
2. ภาคทัณฑ์หรือทำทัณฑ์บน
3. โทษตีไซคาเสียหายเป็นทรัพย์สิน
4. ตัดคะแนน ความประพฤติ
5. พักการเรียนชั่วคราวหนึ่ง
6. ระวังการใหม่ปริญญา หรืออนุปริญญา
7. ระวังการออกใบรับรองผลการศึกษา
8. โทษพ้นจากสภาพการเป็นนักศึกษาในกรณีที่ทำผิดร้ายแรง

รูปแบบของการปกครองและวินัยนักศึกษา เป็นสิ่งที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงขอบเขตและแนวปฏิบัติ เพราะในปัจจุบันกล่าวได้ว่าอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างจะสับสนด้วยความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้บริหารสถาบัน อาจารย์ และนักศึกษา ในขณะที่สถาบันถือว่าวินัยคือกรอบของสถาบันที่จะกำหนดแนวทางเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่พึงประสงค์ นักศึกษาก็ถือว่าวินัยเป็นเสมือนหนึ่ง เครื่องมือที่คอยสกัดกั้นเสรีภาพของเขา ความเห็นของนักศึกษาจึงสวนทางกัน และนับวันจะห่างไกลกันออกไปทุกที เพราะยิ่งนักศึกษารู้สึกว่าตนมีเสรีภาพมากขึ้นเท่าใด ระเบียบและวินัยของสถาบันก็ยิ่งหย่อนลงเท่านั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารกิจการนักศึกษาที่จะต้องทำให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน และจะต้องยอมรับความสำคัญของระเบียบวินัยว่าเป็นสิ่งที่จะทำให้สังคมอยู่ได้ด้วยความสะดวกเรียบร้อย ประการสำคัญการกำหนดระเบียบวินัยของสถาบันจะต้องให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดด้วย เพราะ เมื่อออกมาเป็นกฎระเบียบแล้วจะได้ไม่มีปัญหาเมื่อนำไปใช้ และถ้าเวลาเปลี่ยนไประเบียบวินัยข้อใดไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติก็ควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ถ้ามีความจำเป็นต้องพิจารณาโทษทางวินัยแก่นักศึกษา ก็ควรมีความเห็นของทั้งอาจารย์และนักศึกษาร่วมกันพิจารณาด้วยความเป็นธรรม พยายามศึกษาถึงสาเหตุและ

แก้ไขที่ต้นเหตุ นั้น ๆ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะทวงหาวิธีการให้นักศึกษาในสถาบันมีความสำนึก
ร่วมกันในเรื่องระเบียบวินัยว่า ทุกคนจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบวินัย และพร้อมที่จะรับ
โทษทางวินัยเมื่อกระทำผิด สถาบันจึงจะสามารถอยู่ใต้วัยความสงบสุข

ภารกิจด้านการจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษา เป็นงานที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องตระหนักว่าเป็นเรื่องสำคัญ
ที่สุด เพราะเป็นการพัฒนานักศึกษาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ กล่าวคืองานทางด้านกิจกรรมนักศึกษา
และวินัยนักศึกษา จะช่วยให้นักศึกษาสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ตระหนักในขอบเขตของเสรีภาพ
คำนึงถึงความเป็นพลเมืองดี และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ส่วนงานด้านการจัดสวัสดิการและ
บริการนักศึกษานั้นจะช่วยให้นักศึกษาได้รับความสะดวกสบาย ช่วยเสริมสร้างความรู้ความ
ในขณะเดียวกันก็ช่วยสนับสนุนงานด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านการปกครอง และวินัยนักศึกษาให้มีความ
คล่องตัวยิ่งขึ้นอีกด้วย

ฮาโรลด์ คูนท์ และไซริล โอคอนเนลล์ (Harold Koontz and Cyril O'Donell)
ได้ให้ความหมายของสวัสดิการว่า คือผลประโยชน์ที่หน่วยงาน หรือสถาบันจัดให้บุคลากรเป็นการให้
กำลังใจ และบำรุงขวัญ หรือบริการพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและสะดวก
สบาย การให้รางวัล ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการขายสินค้าราคาประหยัด และการช่วยเหลือ
ด้านอื่น ๆ ¹

สำหรับการบริการนักศึกษานั้น อี.จี. วิลเลียมสัน (E.G. Williamson) ได้
ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง โปรแกรมการดำเนินงานสำหรับนักศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับนักศึกษา
ในโปรแกรมดำเนินงาน และเน้นถึงการบริการโดยทั่วไปในทุกสถาบันในการช่วยแก้ปัญหา เรื่องการ

¹ Harold Koontz and Cyril O' Donell, Principles of Management
(New York: McGraw-Hill Book Co., 1973), pp. 191-192.

เป็นกรณีเหตุผล พัฒนาการทางค่านิยมต่าง ๆ และการร่วมมือกับหมู่คณะ¹

กล่าวได้ว่า การจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือที่สถาบันจัดให้แก่ศึกษาของตน ซึ่งอาจจะมีรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะและความจำเป็นของสถาบัน ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตในสถาบันได้อย่างมีความสุข

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษานั้น ดูกัล เอส.อาร์บัคเคิล (Dugald S. Arbuckle) ได้กำหนดวัตถุประสงค์พื้นฐานไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดปฐมนิเทศเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบัน
2. เพื่อให้นักศึกษาพอใจต่อการบริการและการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในสถาบัน
3. เพื่อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน
4. เพื่อให้ศึกษามีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน
5. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การใช้ความสามารถทางร่างกายอย่างสมคูลย์
6. เพื่อให้ศึกษามีความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง
7. เพื่อให้ศึกษาเข้าใจและเรียนรู้วิธีการควบคุมอารมณ์
8. เพื่อให้ศึกษาได้พัฒนาความสนใจต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อชีวิต
9. เพื่อให้ศึกษามีความเข้าใจ และประสบความสำเร็จในการควบคุมและการใช้เงิน
10. เพื่อให้ศึกษามีพัฒนาการทางค่านิยม จริยธรรม และความเข้าใจในเรื่องราวของชีวิต

¹E.G. Williamson, Student Personnel Services in Colleges and Universities (New York: McGraw-Hill Book Co., 1961), p. 3.

11. เพื่อให้ นักศึกษามีความก้าวหน้าตามจุดหมายของวิชาชีพ
12. เพื่อให้ นักศึกษา เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
13. เพื่อให้ นักศึกษามีความก้าวหน้าและสามารถปรับตัวในปัญหา เรื่อง เพศ
14. เพื่อให้ นักศึกษามีความพอใจ และร่วมในกิจกรรมของสถาบัน¹

กล่าวได้ว่า การจัดสวัสดิการและบริการแก่นักศึกษานั้น เป็นงานสำคัญที่มีส่วนช่วย ในการสนับสนุนการเรียนการสอนของสถาบัน กล่าวคือ

1. ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ช่วยจัดปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคกับการเรียนให้หมดไป เช่น การจัดที่พักอาศัย จัดทุนการศึกษา การบริการ คานสุขภาพอนามัย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในคานต่าง ๆ
2. ช่วยนักศึกษาในการพัฒนาความเป็นคนโดยสมบูรณ์ (The whole person) เช่น ในคานความเป็นผู้ใหญ่ ความเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ส่งเสริมพลานามัย ปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางคานสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ²

สำหรับขอบข่ายของงานคานการจัดสวัสดิการและบริการนักศึกษา ซึ่งถือเป็นภารกิจ โดยตรงของผู้บริหารกิจการนักศึกษานั้นครอบคลุมถึงงานต่าง ๆ ซึ่งได้มีผู้เสนอในโปรแกรมไว้หลาย ลักษณะ แต่ใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่

¹ เยาวลักษณ์ คัคโนภาส, "ความเป็นมาของการบริการเพื่อนิสิตนักศึกษา," ใน รายงานสัมมนาบทบาทและทิศทางของการอุดมศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 187. อ้างจาก Dugald S. Arbuckle, Student Personnel Services in High School, (New York: McGraw-Hill Book Co., 1953), p. 13.

² สำเนาวั ขจรศิลป์, "บทบาทและทิศทางของงานกิจการนักศึกษา," ใน รายงานสัมมนาบทบาทและทิศทางของการอุดมศึกษาไทย, หน้า 26.

อี.จี. วิลเลียมสัน (E.G. Williamson) ได้สรุปโปรแกรมงานด้านสวัสดิการและบริการไว้ดังนี้

การเรียน

1. การให้คำปรึกษาในค่านาชีพ ปัญหาส่วนตัวและปัญหาทางค่านาชีพ
2. บ้านพักและอาหาร
3. บริการสุขภาพและอนามัย
4. ทุนการศึกษาและการจัดหางาน
5. บริการอื่น ๆ เช่น การจัดประชุมนิเทศนักศึกษาใหม่¹

ในการวิจัยเรื่อง การบริการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ของ เขาฉะลิม คัดโนภาส ได้เสนอแนะว่า การบริการนิสิตนักศึกษาควรให้ความสำคัญในบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร (ซึ่งรวมทั้งสถานที่ขายอาหารด้วย) ที่พักอาศัย สถานพยาบาล ไปรษณีย์ โทรเลข อนามัย ร้านขายหนังสือ อุปกรณ์การเรียน พาหนะในการเดินทาง .
2. ปัจจัยที่แก้ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน เช่น คู่มือนักศึกษาใหม่ อาจารย์ที่ปรึกษา หน่วยงานแนะแนว การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ
3. ปัจจัยที่สนับสนุนการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น การให้ข่าว ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานอาชีพต่าง ๆ การอบรมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน และการจัดหางานให้ นักศึกษาที่จะจบการศึกษา
4. ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในค่านาชีพต่าง ๆ ทั้งสติปัญญาหรือความรู้ทางค่านาชีพการ มีคุณธรรมและความรับผิดชอบตนเองและสังคมส่วนรวม

¹ E.G. Williamson, Student Personnel Services in Colleges and Universities, p. 2-22.

คือ การสนับสนุนการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักศึกษา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการศึกษานั้น มีผู้ทำการวิจัยไว้ไม่มากนัก เท่าที่ปรากฏก็เป็นเพียงการวิจัยที่คาบเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาบางส่วน เป็นต้นว่า การวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของการบริหารกิจการนักศึกษา ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารกิจการนักศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารกิจการนักศึกษา ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไป

ในคานโครงสร้างของการบริหารกิจการศึกษานั้น บอบบี้ ที. ฮอลแลนด์ (Bobby T. Holland) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยชุมชนของรัฐ โดยส่งแบบสอบถามไปยังวิทยาลัยชุมชน 27 แห่ง จากผลของการศึกษา พบว่า วิทยาลัยเอกชนของรัฐได้จัดรูปแบบงานบริการนักศึกษาออกเป็นฝ่าย โดยให้มีผู้บริหารกิจการศึกษาคณะหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ และมีขอบข่ายของงานคานนี้คือ การบริการชาวสาร์กอนเข้าศึกษาในวิทยาลัย บริการรวบรวมข้อมูล บริการทดสอบทางการศึกษา บริการปฐมนิเทศ บริการให้คำปรึกษาหารือ บริการชาวสาร์กอนอาชีพ บริการช่วยเหลือคานการเงิน บริการคานการจัดกิจกรรมนักศึกษา²

มาร์กาเรต ซูซาน เลวิส (Margaret Susan Lewis) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบของการวางแผนเพื่อกำเนินงานบริหารกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดเล็กทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐโอคลาโฮมา (Oklahoma) โดยประเมินจากการใช้ความรู้ในการ

¹ ยาวลักษณะ คัคโนภาส, "การบริการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 179.

² Bobby T. Holland, "Student Personnel Administrative Services Provide by State Agencies for Community Colleges," Dissertation Abstracts International, 32 (May 1972): 6155-A.

บริหารและการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของสถาบัน และประเมินจากความต้องการของนักศึกษา ผลจากการวิจัย พบว่าความต้องการของผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า หน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษาจะต้องวางแผนงานร่วมกัน ดำเนินงานด้านบริการต่าง ๆ ร่วมกัน ควรมีการกำหนดกลุ่มของนักศึกษาเพื่อช่วยในการวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และควรมีการกำหนดรูปแบบของการบริการ รวมทั้งกำหนดกลุ่มบริการ เฉพาะอย่าง เป็นสัดส่วน¹

สำหรับโครงสร้างของการบริหารกิจการนักศึกษาในประเทศไทยนั้น พิณุ ภาสุข ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อปีการศึกษา 2518 พบว่า วิธีการดำเนินการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครุ นั้น ได้มีการตั้งฝ่ายกิจการนักศึกษาช่วยบริหารงาน แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปการบริหารกิจการนักศึกษา ซึ่งได้แก่ งานองค์การนักศึกษาและสถานักศึกษา การบริหารกิจการส่วนใหญ่ที่เป็นผลได้ผลเสียทางด้านวิชาการและสวัสดิการด้านอื่น ๆ ของนักศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสำนักผู้อำนวยการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ²

จรัส โพธิ์ศิริ ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครุภาคใต้ในปีเดียวกัน พบว่า โครงสร้างของระบบบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครุภาคใต้ส่วนใหญ่ แบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายแนะแนว เป็นต้น และแต่ละฝ่ายก็มีหัวหน้ารับผิดชอบงานฝ่ายตน ฝ่ายปกครองและฝ่ายกิจกรรมมีบทบาทเกี่ยวกับการให้ดูแลและให้โทษแก่นักศึกษามากที่สุด วิทยาลัยครุบางแห่งได้รวมฝ่ายทั้งสองนี้เข้าด้วยกัน เรียกว่าฝ่าย

¹Margaret Susan Lewis, "The Development of A. Systematic Needs Assessment Model for Student Personnel Program Planning: A Cluster Analytic Approach," Dissertation Abstracts International 41 (February 1981); 3447-A.

²พิณุ ภาสุข, "การบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 407-408.

กิจการนักศึกษา โดยจัดเป็นหน่วยงานแบบรวมอำนาจในการควบคุม แต่กระจายอำนาจในการปฏิบัติ¹

เอก ศรโกสุม ได้วิจัยเกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย เอกชน ในปีการศึกษา 2522 และในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย เอกชน นั้น พบว่า วิทยาลัยเอกชนมีรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษา เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นั่นคือ มีรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษาหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการนักศึกษา เป็นผู้บริหารงาน และมีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา²

ในส่วนที่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารกิจการศึกษานั้น ไมเคิล กูดแมน (Michael Goodman) ได้ทำการสำรวจและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครุณีแวจอร์เจีย เมื่อปี ค.ศ. 1957 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ของวิทยาลัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและอาจารย์จำนวน 2 ส่วน เห็นว่าการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นที่น่าพอใจ และอีก 1 ส่วน เห็นว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ
2. คณะอาจารย์มีความเห็นว่า บริการที่น่าพอใจคือ การปฐมนิเทศ การบริการอาหาร กิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการหางานและการช่วยเหลือทางด้านการเงิน
3. นักศึกษามีความเห็นว่าการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ การบริการหอพัก กิจกรรมเสริมหลักสูตร และบริการจัดหางาน

¹ จรัส โพธิ์ศิริ, "การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครุภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 341-342.

² เอก ศรโกสุม, "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 202.

4. นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเงิน และด้านการเรียน¹

โมฮัมเหม็ด เอ.อี.แอบเดลแอล (Mohammed A.E. Abdel-Aal) ได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักศึกษา ของนักศึกษาและอาจารย์ ในวิทยาลัยครู 3 แห่ง ในสาธารณรัฐอียิปต์ ในปี ค.ศ. 1965 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดและการดำเนินงานค่าน้ำของวิทยาลัยครูทั้ง 3 แห่ง ยังไม่สนองความต้องการของนักศึกษาได้เพียงพอ
2. การประเมินผลและการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ยังใช้ไม่ได้ แต่การติดต่อสื่อสารในหมู่อาจารย์ และนักศึกษามีความเข้าใจต่อกันดี
3. ความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับงานค่าน้ำกิจการนักศึกษา แตกต่างกัน
4. มีงานบริการบางอย่างเท่านั้นที่ใช้ได้ดี และเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย²

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารกิจการนักศึกษาโดยตรงนั้น ส่วนใหญ่ที่จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นทั่วไป ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

เฟรดเคอริค บี. ซุก (Frederick B. Zook) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 4 ปี ในรัฐมิดเวสต์ (Midwest) จากวิทยาลัยครู 16 แห่ง เมื่อปี ค.ศ. 1968 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูหลักสูตร 2 ปี และ

Michael Goodman, "An Evaluative of The Student Program at The New Jersey State Teacher's College at Monclair," Dissertation Abstracts International, 19 (January 1958): 260-A.

²Mohammed A.E. Abdel-Aal, " An Analysis of Student and Faculty Perception of Student Personnel Services in Teacher's College in The United Arub Republic," Dissertation Abstracts International 27 (July 1966): 337-A.

หลักสูตร 4 ปี ต่างก็มีเวลาพบปะนักศึกษาเหมือนกัน แต่ผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู
หลักสูตร 2 ปี ใ้เวลาพบปะนักศึกษามากกว่าในวิทยาลัยครูหลักสูตร 4 ปี

2. ขนาดของสถานศึกษามีความสัมพันธ์น้อยมาก กับบทบาทหน้าที่
ความรับผิดชอบของผู้บริหารกิจการนักศึกษา
3. ผู้บริหารกิจการศึกษายอมรับว่า หน้าที่ความรับผิดชอบของตน
คือ การประสานงาน การวางแผน การดำเนินงานด้านปกครองและสวัสดิการต่าง ๆ
4. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัย
ครูหลักสูตร 2 ปี แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษาและขอบข่ายของงานในแต่ละสถาบัน
5. ผู้บริหารกิจการศึกษายอมรับว่า บุคลากรของฝ่ายต่าง ๆ มี
สิทธิ์ที่จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในใบแจ้งงาน (Job Description) ก็ได้
6. ผู้บริหารกิจการนักศึกษาส่วนมากได้รับการศึกษาและอบรมมา
ทางด้านกาไว้ค่าปรึกษาหารือ หรือด้านสวัสดิการนักศึกษา¹

แวนซ์ ราอูล วาเลรีโอ (Vance Raoul Vakrio) ได้ศึกษา
เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในรอบทศวรรษ (1970-1980) มีผลการวิจัยสรุปได้
ดังนี้

1. การจัดสวัสดิการและให้บริการต่าง ๆ แก่นักศึกษาเป็นงานหลัก
ที่ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องด้วยและให้ความสำคัญอย่างมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกิจการนักศึกษาและผู้บริหาร
มหาวิทยาลัย เป็นสิ่งที่ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องทำให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพที่สุด

¹Frederick B. Zook, "A Comparative Student of The Chief Student
Personnel Administrators in Public Two or Four Colleges of The Midwest,"
Dissertation Abstracts International 27 (July 1969): 1709-A.

3. ผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรปรึกษางานค่านักศึกษากับผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในสถาบันของตนมากกว่าผู้เชี่ยวชาญภายนอก

4. การประชุมระดับชาติ หรือระดับเขตไม่น่าสนใจสำหรับผู้บริหารกิจการนักศึกษาไปกว่าการพัฒนาตนเอง

5. ผู้บริหารกิจการนักศึกษาจะต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

สิ่งที่ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการกิจของผู้บริหารกิจการศึกษาก็คือ ความมีลักษณะผู้นำ จากผลการวิจัยของ เดนนี่ คาร์ล ริชาร์ดสัน (Dennie Karl Richardson) พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อลักษณะผู้นำของผู้บริหารกิจการศึกษาก็คือ อายุ ประสบการณ์ทางด้านการบริหาร ความพร้อมทางการศึกษา ประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพ ความผูกพันของสถาบัน ระดับของการบริหารภายในสถาบัน และจำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

บาบารา อี. เบนเดอร์ (Babara E. Bender) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหารกิจการนักศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกของสมาคมผู้บริหารกิจการศึกษานานาชาติ (NASPA) พบว่า ผู้บริหารกิจการนักศึกษา ร้อยละ 66 มีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ ร้อยละ 16 ยังไม่แน่ใจ และร้อยละ 18 ไม่พึงพอใจ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน นั่นคือ ผู้บริหารที่มีอายุระหว่าง 23 - 36 ปีจะมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าผู้ที่มีอายุ 37 ปีขึ้นไป

¹Vance Raoul Vaterio, "Perception of Chief Student Affairs Officers Regarding Their Professional Development Needs for The 1980'S," Dissertation Abstracts International 41 (November 1980): 1980-A.

²Dennie Karl Richardson, " A Study of The Leadership Styles of The Chief Student Affairs Administrators in Southern Baptist Colleges and Universities, " Dissertation Abstracts International 41 (January 1981): 2963-A.

³Babara E. Bender, "Job Satisfaction in Student Affairs," NASPA Journal 18 (Autumn 1980): 2-9.

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อผู้บริหารกิจการนักศึกษาในประเทศไทยนั้น พงษ์ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมทางการบริหารที่เป็นจริงของผู้บริหารกิจการนักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในคณาจารย์ และสัมพันธ์ภาพ รวมกันทั้งสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารให้คะแนนสูงกว่าอาจารย์ อาจารย์ให้คะแนนสูงกว่านักศึกษา ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นของพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มคาดหวังในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมทางการบริหารโดยส่วนรวมในสภาพที่เป็นจริงกับที่ควรจะเป็นแตกต่างกัน¹

เกษม บุญธรรม วิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู พบว่า ลักษณะของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครูที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้บริหาร อาจารย์ และผู้นำนักศึกษาเห็นตรงกันก็คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน ความเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์น้อยตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ ความอาวุโสทางงานวิจัยและคุณวุฒิ ส่วนความคิดเห็นที่ต่างกันก็คือ การเคร่งครัดในระเบียบการบริหารงาน ซึ่งผู้บริหารต้องการให้มากที่สุด แต่อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ระดับปานกลาง ส่วนลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารกิจการนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง²

¹ พงษ์ศิริบรรณพิทักษ์, "พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 90 - 92.

² เกשמ บุญธรรม, "ลักษณะของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยครู." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 193-195.

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษานั้น เน้นหนักไปที่ตัวผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และโครงสร้างของการบริหาร ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อย่างกว้าง มิได้มีการศึกษาถึงภารกิจของผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ โดยตรงว่า ได้มีการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด การวิจัยครั้งนี้จึงได้มุ่งศึกษาถึงภารกิจของผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ในวิทยาลัยครูโดยตรง ทั้งนี้จะศึกษารอบคลุมถึงภารกิจหลัก 4 ด้านของผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ซึ่งได้ประมวลไว้ดังแต่ต้น คือ ภารกิจการบริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ด้านการจัดกิจกรรม ศึกษานิเทศก์ ด้านการปกครองและวินัย ศึกษานิเทศก์ ด้านการจัดสวัสดิการและบริการ ศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้จะเป็นการศึกษาว่าในปัจจุบัน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ในวิทยาลัยครูปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าวอยู่ในระดับใด และควรจะมีปฏิบัติงานนั้น ๆ ในระดับใด ดังรายละเอียดของวิธีการวิจัยที่จะนำเสนอต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย